

Unterlassungsdelikt, unechtes

Im **deutschen** wie auch im **georgischen Recht** spricht man von einem „unechten Unterlassungsdelikt“, wenn das Unterlassen einer Handlung nicht ausdrücklich im Gesetz als strafbares Verhalten normiert ist, es gleichwohl aber als strafwürdig gesehen wird. Mit § 13 dStGB liegt diesbezüglich im deutschen Strafrecht eine ausdrückliche gesetzliche Regelung vor („Begehen durch Unterlassen“). In beiden Rechtsordnung besteht der zentrale Unterschied zu den echten Unterlassungsdelikten, bei denen das Unterlassen im Tatbestand umschrieben wird (vgl. z.B. Unterlassene Hilfeleistung, § 323c Abs. 1 dStGB bzw. Art. 129 gStGB), darin, dass der Täter zwingend eine besondere Stellung (sog. „Garantenstellung“) innehaben muss, aus der sich wiederum eine besondere Rechtspflicht zum Handeln (sog. „Garantenpflicht“) ableiten lässt. Darüber hinaus ist es für eine Strafbarkeit erforderlich, dass die Vornahme der gebotenen Handlung dem Täter physisch-real möglich und zumutbar war (d.h. ohne sich selbst oder einen Dritten zu gefährden). Zudem muss bei Erfolgsdelikten mit einer 99,9-prozentigen – d.h. „an Sicherheit grenzenden“ – Wahrscheinlichkeit feststehen, dass die Vornahme der gebotenen Handlung den Eintritt des Erfolgs verhindert hätte. In Deutschland wird diesbezüglich auch von einer „Quasi-Kausalität“ gesprochen, während die hypothetische Kausalität des Unterlassens in Georgien in Art. 8 Abs. 3 gStGB normiert ist. Während ein niedrigerer Wahrscheinlichkeitsgrad der Erfolgsabwendung bei Vorsatzdelikten zur Versuchstrafbarkeit führt, ergibt sich beim unechten fahrlässigen Unterlassen insofern eine Strafbarkeitslücke. Neben diesen Gemeinsamkeiten ergeben sich Unterschiede im Hinblick auf die im deutschen Recht bekannte – jedoch ungeschriebene – Voraussetzung der Erforderlichkeit der Verhinderungs- bzw. Rettungshandlung, die es im georgischen Recht nicht gibt. Auch eine der Entsprechungsklausel des § 13 Abs. 1 2. Halbsatz dStGB, nach der das Unterlassen auch wertungsmäßig einer Tatbestandsverwirklichung durch aktives Tun gleichstehen muss (relevant vor allem bei verhaltensgebundenen Delikten, z.B. dem Betrug gemäß § 263 dStGB), ähnliche Regelung kennt das georgische Recht nicht. Die deutsche und die georgische Rechtslage entsprechen sich damit weitgehend, aber nicht vollständig. (Mpi/Kmt)

უმოქმედობა, შერეული

როგორც **გერმანულ**, ასევე **ქართულ კანონმდებლობაში** საუბრობენ «შერეულ უმოქმედობაზე», როდესაც კანონში მოქმედების განუხორციელებლობა, როგორც დასჯადი ქცევა, ცალსახად არაა გათვალისწინებული, მაგრამ მაინც სასჯელის ღირსად ითვლება. ამასთან დაკავშირებით გსსკ-ის მე-13 პარაგრაფი გერმანულ სისხლის სამართალში ცალსახა ნორმატიული რეგულაცია არსებობს („განხორციელება უმოქმედობით“). ორივე სამართლებრივ სისტემაში ცენტრალური განსხვავება წმინდა უმოქმედობის დელიქტებისაგან, რომლებშიც უმოქმედობა ქმედების შემადგენლობაშია აღწერილი (შდრ., მაგ., დაუხმარებლობა, გსსკ-ის 323c-ე პარაფრაფი 1-ელი ნაწილი,

შესაბამისად სსსკ-ს 129-ე მუხლი), მდგომარეობს იმაში, რომ ამსრულებელს უცილობლად განსაკუთრებული პოზიცია უნდა ეკავოს („გარანტის პოზიცია“) საიდანაც, თავის მხრივ, მოქმედების სპეციალური სამართლებრივი ვალდებულება („გარანტის ვალდებულება“) გამომდინარეობს. ამას გარდა, დასჯადობისათვის აუცილებელია, რომ საჭირო ქმედების განხორციელება ამსრულებლისათვის ფიზიკურ-რეალურად შესაძლებელი და გონივრული იყოს (ე.ი. საკუთარი თავისა და მესამე პირისათვის საფრთხის შექმნის გარეშე). გარდა ამისა, შედეგიან დელიქტებში 99,9 პროცენტით, ე.ი. „რეალობასთან ახლოს მდგომი ალბათობის მაღალი ხარისხით“ უნდა დადგინდეს, რომ საჭირო ქმედების განხორციელებით შედეგი თავიდან იქნებოდა აცილებული. ამ კუთხით გერმანიაში საუბრობენ ასევე „ქვაზი-მიზეზობრიობაზე“, ხოლო საქართველოში უმოქმედობის ჰიპოთეტური მიზეზობრიობა სსსკ-ის მე-8 მუხლის მე-3 ნაწილშია ნორმირებული. მაშინ, როდესაც განზრახი დელიქტებისას შედეგის თავიდან აცილების დაბალი ხარისხი მცდელობისათვის პასუხისმგებლობას იწვევს, გაუფრთხილებელი შერეული უმოქმედობისას წარმოიშობა ხარვეზები დასჯადობაში. გარდა ამ მსგავსებისა, არსებობს განსხვავებაც გერმანულ სამართალში ცნობილ, თუმცა დაუწერელ წინაპირობასთან, პრევენციული ან გადამრჩენი ქმედების საჭიროებასთან მიმართებაში, რაც ქართულ სამართალში არ არსებობს. ქართული სამართალი ასევე არ იცნობს გსსკ-ის მე-13 პარაგრაფის 1-ელი ნაწილის მე-2 წინადადების ბოლო ნაწილში გათვალისწინებულ შესაბამისობის დათქმის მსგავს რეგულაციას, რომლის მიხედვითაც უმოქმედობა შეფასების მხრივ ქმედების შემადგენლობის აქტიური განხორციელების ტოლფასი უნდა იყოს (უპირველესად მნიშვნელოვანია ქცევასთან დაკავშირებული დელიქტებისათვის, მაგ., თაღლითობა გსსკ-ის 263-ე პარაგრაფის მიხედვით). ამგვარად, გერმანული და ქართული სამართლებრივი მდგომარეობა ერთმანეთს მეტწილად, მაგრამ მთლიანად არ ემთხვევა. (Mpi/Kmt)